

Zaaknummer : 198828
Collegevergadering : 13 juli 2021

Onderwerp : Regionale energiestrategie (RES) Achterhoek 1.0

Portefeuillehouder : Wethouder G.J. Teselink
Wethouder G.P.L. ter Denge

Steller : J.A. Wildeman tel. : 0545250202
Team Bestuursondersteuning

Openbaar : Openbaar

Afgestemd met : Communicatie: Henny Roos
Overige: Gerben Janssen

Programmamanager : Janet Wildeman

Te nemen besluit

1. Instemmen met de concept Regionale Energie Strategie (RES) Achterhoek 1.0.
2. Het concept RES Achterhoek 1.0 ter inzage leggen tot 9 september en inwoners de gelegenheid te geven een reactie te geven en daarna een raadsvoorstel voorbereiden om de RES 1.0 vast te stellen.
3. De gemeenteraad informeren over uw besluit.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

Op 28 juni 2019 heeft het kabinet het klimaatakkoord gepubliceerd. Het is de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs uit 2015. In het klimaatakkoord is bepaald dat regio's samen moeten werken aan een energiestrategie, de Regionale Energie Strategie (RES). In totaal moeten de 30 RES-regio's 35 TWh aan grootschalige zonne- en windenergie opwekken. Afgesproken is om in 2021 de RES-sen 1.0 vast te stellen.

In de RES Achterhoek staat hoeveel de Achterhoek bijdraagt aan deze nationale opgave en met welke strategie. De RES is geen juridisch bindend document. Het is de bedoeling dat provincie, waterschap en gemeenten de RES uitwerken en vastleggen in eigen beleid.

Vooruitlopend op de vaststelling van RES 1.0 door de gemeenteraad moeten de colleges instemmen met de RES 1.0. Dit geldt ook voor Gedeputeerde Staten en het dagelijks Bestuur van het Waterschap.

Argumentatie:

1.1. In de RES Achterhoek 1.0 staan gezamenlijke afspraken

De RES-partners (gemeenten, provincie en Waterschap) van de Stuurgroep RES hebben naar elkaar uitgesproken dat zij staan voor de RES 1.0 Achterhoek. Daarmee is er bij alle partners commitment om in te stemmen met de RES en de algemeen besturen voor te stellen om de RES 1.0 vast te stellen. Mocht een van de partners niet instemmen, dan zal de RES in principe toch worden aangeboden. Uiteraard gebeurt dat in onderling overleg.

1.2. Met 1,35 TWh draagt de Achterhoek bij aan de nationale opgave om in 2030 35 TWh aan grootschalige energie op te wekken

De verdeling tussen de energieregio's en de verhouding tussen zon en wind is vrij. Het nationaal programma RES (npRES) gaat ervan uit dat de overheden hier gezamenlijk uitkomen. De opdracht aan de energieregio's is om concreet aan te geven hoeveel hernieuwbare energie zal worden gerealiseerd en daarbij locaties en een tijdspad aan te geven. Het gaat hierbij om duurzame elektriciteit en duurzame warmte. In het klimaatakkoord is afgesproken dat voor de landelijke opgave voor 2030 op 1 januari 2025 de benodigde vergunningen voor zon en wind moeten zijn verleend.

1,35 TWh komt overeen met de berekeningen zoals opgenomen in de Regionale Uitvoeringsagenda Duurzame Energie Achterhoek uit 2016. Deze berekeningen zijn in de totstandkoming van RES ook getoetst aan nieuwe inzichten en de opdracht uit het

klimaatakkoord. Daaruit concluderen we dat 1,35 TWh een reële bijdrage is aan de landelijke opgave.

1.3. Voor wind en zon streeft de Achterhoek naar een optimale verhouding

De Achterhoek wil zich maximaal inzetten voor zon op dak. Daarom is het aandeel zon op dak in de energiemix zo groot mogelijk gemaakt.

Het streven is om 0,35 TWh aan grootschalig zon op dak te realiseren. Meer dan 0,35 TWh zon op dak lijkt op dit moment niet realiseerbaar. Dit betekent dat de overige 1,00 TWh met zonne- en windparken opgewekt moet worden. Uit het oogpunt van maatschappelijke kosten is het verstandig te streven naar een goede verhouding tussen wind en zon. Uitgaande van 0,35 TWh zon op dak, betekent dit dat nog behoefte is aan 0,79 TWh wind en 0,21 TWh zon op land.

Ook is gekeken of het netwerk van Liander voldoende aansluitmogelijkheden heeft. Een goede verdeling over de regio voorkomt aansluitproblemen, waarbij er ook voor 2030 aangesloten moet kunnen worden. Uit de netwerkanalyse kwam naar voren dat de huidige onderstations voldoende capaciteit bieden, mits voor een complementaire zon-windverhouding wordt gekozen en de windenergie over de onderstations wordt verdeeld.

1.4. Lokaal bijdragen, lokaal profiteren is belangrijk

Alle partners die betrokken zijn bij de RES vinden het belangrijk dat inwoners en maatschappelijke organisaties ook zelf of als dorp/wijk voor minimaal 50 procent profiteren van de opbrengsten van opweklocaties voor zon en wind. De RES-partners hebben afgesproken om op korte termijn het plan 'Lokaal (collectief) eigendom' uit te werken, zodat omwonenden en lokale energievoerders met dezelfde spelregels aan het stuur zitten bij de realisatie van zonne- en windparken.

1.5. De Achterhoek heeft de voorkeur voor zon-op-dak

De Achterhoek heeft een hoge doelstelling voor het realiseren van zon-op-dak. Minimaal 0,35 TWh duurzame energie moet via grootschalige opstellingen van zon op dak worden geproduceerd. Dit streven naar het maximaal benutten van de potentie voor de opwekking van zonne-energie op daken is reëel, maar niet eenvoudig. Bedrijfsdaken en daken van agrarische bebouwing bieden genoeg oppervlakte. Maar er zijn veel drempels die benutting in de weg liggen. In de uitvoering de komende jaren willen we de drempels proberen weg te nemen. Dit vergt veel inzet en creativiteit.

1.6. De opgave voor wind heeft extra aandacht en analyse gekregen

De restopgave voor wind is in de RES gedefinieerd per gemeente. Daarvoor is eerst in beeld gebracht op welke locaties in de Achterhoek geen belemmeringen (zoals woningen) bestaan om windmolens te plaatsen. Met de overblijvende gebieden is restrictief omgegaan om uiteindelijk het karakteristieke gesloten landschapsbeeld van de Achterhoek zo min mogelijk te beïnvloeden. Dat heeft geleid tot een keuze voor concentratie van windturbines binnen een beperkt aantal zoekgebieden. Dit heeft een samenhangende strategie opgeleverd met een bijdrage per gemeente naar draagkracht van het landschap.

In Berkelland werken we onze bijdrage aan windenergie verder uit

In de RES staat een bijdrage aan de windopgave in Berkelland van 0,071 TWh. Dit is gebaseerd op onze bestuurlijke inschatting gelet op de politiek-bestuurlijke discussie in Berkelland. Ruimtelijk gezien kan ons grondgebied een dergelijke opgave ruimschoots dragen. Echter, hoe we precies aan deze inspanningsverplichting gaan voldoen (ook rekening houdend met motie 21-04) moeten we nog uitwerken. Bijvoorbeeld in de herijking van RODE en/of de omgevingsvisie.

Regionaal is er nog een restopgave wind die nog niet is ingevuld

De bijdrage aan windenergie die de gemeenten in het kader van de RES 1.0 bieden, bedraagt in totaal 0,546 TWh. Dit is exclusief een bijdrage van Winterswijk, die niet is opgenomen vanwege het moratorium op wind tot 2023 in Winterswijk.

Vergeleken met de huidige situatie zetten we met dit bod grote stappen in de richting van de gewenste windbijdrage, rekening houdend met systeemefficiëntie en kosteneffectiviteit. Maar we zijn er dan nog niet.

De ontbrekende windenergieproductie van (0,618 minus 0,546) 0,072 TWh om tot 1,35 TWh te

komen kan worden opgevuld met energie uit zonneparken. Alleen biedt het vanuit netwerkefficiëntie en maatschappelijke kosten wel voordeel om ook extra windenergie toe te voegen.

In Berkelland is bovendien een maximum afgesproken voor zonneparken. Wij zien geen reden om een extra zon op land bijdrage te leveren voor het invullen van de resterende regionale energieproductie.

Gebied K ligt het meest voor de hand voor een cluster van windmolens gelet op de wettelijke normen, en de impact voor inwoners en landschap

Tijdens de voorafgaande beeldvormende avonden voor de herijking van het RODE beleidskader is duidelijk geworden dat een clustering/concentratie van grotere windmolens de voorkeur verdient boven een spreiding van kleinere windmolens over het grondgebied. Met de motie 21-04 heeft u aangegeven dat deze clustering bij voorkeur plaatsvindt in het grensgebied van onze gemeente.

Het meest voor de hand liggende zoekgebied met de minste impact op inwoners en landschap is de zuidoostelijke hoek van de gemeente: gebied K.

Dit gebied is groot genoeg om onze bijdrage aan windenergie te leveren. Maar het benoemen van dit gebied betekent niet dat er in andere gebieden in Berkelland geen mogelijkheden zijn voor grote windturbines.

Hoeveel TWh exact opgewekt zal kunnen worden (inclusief locatie, aantallen, plaatsing en omvang windturbines) is afhankelijk van de verder uitwerking.

Daarin gaan we een verdere ruimtelijke analyse van ons grondgebied uitvoeren. En overleg voeren met de inwoners en belangenorganisaties. Voor gebied K moeten we dat proces samen met Oost Gelre inrichten.

Het verder uitwerken van kaders, richting en participatie hiervoor valt niet binnen de RES, maar pakken wij op in de herijking van het RODE-beleid.

1.7. De Berkellandse bijdrage aan 'zon op land' is conform ons huidige RODE-beleid

De restopgave voor zon op land is niet gedefinieerd omdat deze vrijwel zeker kan worden opgevangen binnen de ruimtelijke kaders van de individuele gemeenten. Daarvoor is geen aanvullende regionale strategie nodig.

Berkelland levert haar bijdrage aan zon op land met de in procedure zijnde (3 stuks) en vergunde zonneparken (10 stuks). Onze zonneparken zijn opgeteld 137 ha, waarvan 126,5 op cultuurgrond, en hebben een potentieel van 0,122 TWh (peildatum juni 2021).

1.8. De RES is niet juridisch bindend

De RES is een politiek-bestuurlijk instrument, is geen dichtgetimmerd geheel en heeft geen juridische status. Het is een strategische verkenning van divers gemeentelijk beleid, uiteenlopende opvattingen, spanningsvelden tussen opgave en ruimtelijke mogelijkheden en draagvlak.

De daadwerkelijk realisatie van projecten kan afwijken van die strategie. Om juridische status te krijgen moet de koers van de RES op provinciaal en gemeentelijk niveau verder worden uitgewerkt in beleid. Voor Berkelland betekent dat dat de keuze uit de RES een concrete vertaling krijgen in de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente: de herijking van het RODE beleid/de Omgevingsvisie.

Ook de door de gemeenteraad vastgestelde motie M21-04 'Regie in de energietransitie' leidt tot aanpassing van het beleid. In de motie is ook bovendien vastgelegd dat we even pas op de plaats maken en totdat RODE is herijkt geen nieuwe ontwikkelingen in behandeling nemen. We gaan dus niet in op verzoeken om medewerking aan een vergunning voor grootschalige energieopwekking zon of wind. Met dien verstande dat we de lopende procedures wel afhandelen.

2.1. We vinden het belangrijk om de mening van onze inwoners te horen

RES 1.0 is weliswaar mede gebaseerd op de resultaten van de informatiebijeenkomsten en dialoogsessies op regionaal niveau. Maar na openbaarmaking van het concept (13 juli) is er op regionaal niveau geen mogelijkheid meer voor Achterhoekers om nog inbreng te hebben op de RES 1.0.

In de regionale bijeenkomsten was nog geen sprake van concrete keuzes en zoekgebieden per gemeente. Het is belangrijk dat onze inwoners ook daarop een reactie kunnen geven voordat de gemeenteraad een besluit neemt over de RES 1.0.

In elk geval is de inbreng van onze inwoners op de RES belangrijke input voor de herijking van het RODE beleidskader.

3.1. Andere gemeenten krijgen een raadsvoorstel

De besluitvormingsdocumenten voor de RES 1.0 zijn regionaal voorbereid. Inclusief een raadsvoorstel om de RES 1.0 vast te stellen in september. Berkelland wijkt af van de regionale koers, omdat we in Berkelland het concept van de RES Achterhoek 1.0 eerst ter inzage leggen. De reacties die binnenkomen kan de gemeenteraad betrekken bij de besluitvorming over de RES 1.0.

Dat betekent dat in Berkelland pas een raadsvoorstel in procedure kan worden gebracht na verwerking van de reacties. En dat de gemeenteraad van Berkelland pas op 23 november een besluit neemt.

Kanttelingen en risico's

De RES is een bestuurlijk document en heeft geen rechtstreeks juridische binding. De daadwerkelijke uitwerking in ruimtelijk beleid per gemeente kan afwijken. Daarnaast is de realisering van projecten voor duurzame opwek van energie afhankelijk van initiatieven van derden.

Er zijn geen sancties verbonden aan het niet-vaststellen van de RES. In de Achterhoek is afgesproken dan alsnog wel de RES aan te bieden. Wat de gevolgen zijn, weten we niet. Ook bij provinciale en landelijke overheden is dit onbekend terrein. Wel is het een sterk signaal dat een gemeente, ondanks de gezamenlijke inspanningen, de regionale lijn verwerpt. Voor zover wij weten heeft tot nu toe nog geen enkele gemeente de RES niet vastgesteld.

Het feit blijft wel dat voor daadwerkelijke realisatie van projecten het gemeentelijk beleid bepalend is, en niet een regionale strategie. Het verwerpen van de RES, betekent dus niet dat we geen beleid meer hoeven te hebben met voorwaarden voor zon en wind op land in Berkelland. Met andere woorden, ook zonder RES moeten we een herijkt RODE hebben.

In de toelichting staat nog een aantal kanttekeningen bij het RES-bod in de vorm van vragen.

Financiën

De middelen voor het opstellen van de RES 1.0 komen tot op heden voornamelijk van het rijk en van de provincie. Het budget is eindig. De RES-organisatie kan vermoedelijk tot het einde van het jaar blijven bestaan. Als er geen nieuwe middelen beschikbaar komen, kan de RES 2.0 niet opgesteld worden. Dit geldt overigens voor alle RES-regio's. De verwachting is dat rijk en provincie opnieuw middelen beschikbaar zullen stellen.

Voor de uitwerking in eigen beleid hebben we nog voldoende budget in het programma Actief met duurzaamheid en Energie.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking

Niet van toepassing.

Communicatie (in-en extern)

Samenvatting/kernboodschap

In het klimaatakkoord van 28 juni 2019 is bepaald dat regio's samen moeten werken aan een energiestrategie, de Regionale Energie Strategie (RES). In totaal moeten de 30 RES-regio's 35 TWh aan grootschalige zonne- en windenergie opwekken. Afgesproken is om in 2021 de RES-sen 1.0 vast te stellen. In de RES Achterhoek staat hoeveel de Achterhoek bijdraagt aan deze nationale opgave en met welke strategie. De RES is geen juridisch bindend document. Het is de bedoeling dat provincie, waterschap en gemeenten de RES uitwerken en vastleggen in eigen beleid.

Inwoners van de gemeente Berkelland hebben tot 9 september de gelegenheid om een reactie te geven op de RES Achterhoek 1.0, voordat de gemeenteraad er een besluit over neemt.

Communicatie via:

- Persbericht

Alle stukken worden pas openbaar op de persconferentie van 13 juli 's middags. Ook onze raad en inwoners informeren we pas na 13 juli. In een bijlage bij het persbericht staan per gemeente de keuzes van gemeenten voor de opwek windenergie.

- Brief aan inwoners en eigenaren van zoekgebied K

Inwoners en eigenaren van zoekgebied K in Berkelland ontvangen een brief om duiding te geven aan het RES-bod en het zoekgebied en de stand van zaken herijking RODE.

- Berkelbericht

In Berkelbericht worden alle inwoners Berkelland uitgenodigd om een reactie te geven. De stukken kunnen worden ingezien op www.gemeenteberkelland.nl of in de Publiekswinkel in Borculo. Inwoners kunnen tot 9 september 2021 hierop een reactie geven. Deze reacties worden betrokken bij het besluit dat de gemeenteraad in het najaar moet nemen over de vaststelling van de RES 1.0 en de herijking van het RODE-beleid.

Communicatie via:

Brief aan belanghebbende(n)

Brief aan de raad

Persbericht

Artikel in Berkelbericht

Initiatief, participatie en rol gemeente

Deze RES 1.0 is resultaat van samenwerking tussen de Achterhoekse gemeenten (waarbij inbegrepen Montferland), de provincie Gelderland het Waterschap Rijn en IJssel en Liander. Deze samenwerking is ondersteund door de projectorganisatie RES Achterhoek.

De concept RES is in juni 2020 vastgesteld door de colleges van alle acht gemeenten in de Achterhoek, gedeputeerde staten van provincie Gelderland en het dagelijks bestuur van Waterschap Rijn en IJssel vastgesteld

Daarna is die Concept-RES Achterhoek verder uitgewerkt tot een definitieve RES 1.0 Achterhoek. Door de projectorganisatie RES Achterhoek zijn regionale informatieavonden voor raadsleden en participatiesessies met inwoners georganiseerd. In diverse ambtelijke werkgroepen is de RES 1.0 inhoudelijk vormgegeven. De stuurgroep RES, waarin overheden en organisaties deelnemen, heeft mede richting gegeven aan de ambtelijke werkzaamheden.

Het is aan de gemeenteraden, de provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap om te besluiten over de vaststelling van de RES 1.0 Achterhoek.

Planning en evaluatie

Na besluitvorming in de dagelijkse besturen van Gemeenten, Provincie en Waterschap zijn eerst de Gemeenteraden, Provinciale Staten en het Algemeen Bestuur van het Waterschap na het zomerreces aan zet om de RES 1.0 vast te stellen. In een eerste ronde van de besluitvormingsprocedure wordt de inhoud besproken en worden eventueel wijzigingen voorgesteld. De resultaten van deze ronde worden verwerkt in de RES 1.0, die vervolgens voor definitieve besluitvorming wordt aangeboden. Als alle raden, de staten en het waterschapsbestuur de RES 1.0 hebben vastgesteld, zal deze daarna officieel worden aangeboden aan het Rijk.

Berkelland kiest voor een iets andere aanvliegroute met een ter inzage legging en reactietermijn voor inwoners. En het lukt daardoor pas om in november een (eerste) raadsbesluit te nemen over de RES.

De RES 1.0 is een tussenstap in de energietransitie in de Achterhoek en in Nederland. De RES 2.0 moeten wij op 1 maart 2023 opleveren. Op 1 januari 2025 moeten de benodigde vergunningen voor zon en wind zijn verleend voor de landelijke opgave voor 2030.

Toelichting collegevoorstel

Onderwerp : Regionale energiestrategie (RES) Achterhoek 1.0

Alle Achterhoekse gemeenten leveren een bijdrage aan dit RES-bod.

De bijdragen van de verschillende gemeenten is als volgt bepaald. In eerste instantie is gekeken welke plannen voor grootschalig wind, zon op land en zon op dak al per gemeente gerealiseerd zijn. Daar is per gemeente de opwekcapaciteit van de harde pijplijnplannen bij opgeteld. Daaruit is de resterende opgave berekend, die nodig is om tot 1,35 TWh te komen. Uitgaande van een maximale inzet voor zon op dak resteert op Achterhoekse schaal een opgave van 0,248 TWh grootschalig zon op dak. Uitgaande van de optimale verhouding tussen zon en wind resteert een opgave van 0,618 TWh wind en 0,013 TWh zon op land.

Een aantal opdrachten wordt regionaal opgepakt

Namelijk:

- *Het uitwerken en uitvoeren van het plan van aanpak zon op dak*

Bij zon op dak wordt dubbel gebruik gemaakt van de ruimte en deze hoeven niet zoals zonneparken landschappelijk te worden ingepast. Het verlies van grond is daarom klein. Vanwege de voordelen heeft de Achterhoek zichzelf een hoge doelstelling gesteld van 0,35 TWh zon op dak in 2030. De totale Achterhoekse restopgave voor zon op dak is nog 0,248 TWh. Berkelland zet zich al enkele jaren actief in voor zon op dak met het meerdere projecten en onze samenwerking met Liander. Inmiddels is 0,099 TWh grootschalig zon op dak in onze gemeente voorzien en/of gerealiseerd (peildatum januari 2021). Alleen, het laaghangend fruit is hier wel van geplukt. Bijvoorbeeld netcongestie, de spreiding, dak-draagkracht en financiering (en verzekering) vormen zulke drempels dat we een regionale aanpak nodig hebben. Ook voor zon op dak is geen verdeling per gemeente gemaakt. In het nog op te stellen plan van aanpak zal dit aan de orde komen.

- *Het uitwerken en uitvoeren van het plan van aanpak lokaal eigendom*

Lokaal eigenaarschap of financiële participatie bij een te realiseren energieproject gaat uit van vergaande betrokkenheid van inwoners of lokale bedrijven. Algemeen wordt onderkend dat dit nuttig en ook nodig is voor het tijdig realiseren van de energietransitie. In het klimaatakkoord is afgesproken om ernaar te streven dat minimaal 50% van de productie van hernieuwbare energie (wind en zon) in handen komt van de lokale omgeving. Dit kunnen inwoners, bedrijven en coöperaties, zoals bijvoorbeeld Agem, zijn. Deze grote ambitie betekent dat actief moet worden gezocht naar mogelijkheden om het lokaal eigendom of financiële participatie op andere wijze te vergroten.

In ons beleidskader is het streven naar 50% lokaal eigendom ook al als voorwaarde opgenomen. In de RES staan suggesties hoe we dit kunnen oppakken, bijvoorbeeld met een maatschappelijke tender of publiek ontwikkelbedrijf. Er zijn veel manieren om dit 50%-uitgangspunt vorm te geven. De te kiezen vorm van eigenaarschap en zeggenschap kan ook per initiatief verschillend zijn. Als we willen gaan streven naar 50% van de productie in lokale handen en een deel van de opwek is dat niet, betekent dat we dan de lat voor de restopgave veel hoger moeten leggen? In de herijking van RODE gaan we dit verder onderzoeken en bepalen we de vorm die past bij Berkelland. En een verder uitwerking van RES is ook het onderzoeken hoe een planmatig regionale aanpak voor lokaal eigenaarschap meerwaarde kan hebben.

- *De programmering en kwaliteitsimpuls van zonneprojecten op land*

De RES signaleert de behoefte naar een programmering en kwaliteitsimpuls van zonneprojecten op land. Het standpunt van Berkelland hiervoor is helder. Wij faciliteren geen nieuwe zonneparken meer. Dit actiepoint is dan ook niet voor Berkelland van toepassing. We zullen uiteraard wel onze ervaringen delen met de andere gemeenten als we daar om gevraagd worden.

- *De tweede netwerkimpactstudie uit te voeren door Liander waarmee wordt gestuurd op zekerstelling van en tijdige en kostenefficiënte duurzame energieproductie.*

Naast aanpassing van ons eigen beleid zijn we ook al het regionale Akkoord van Groenlo aan het herijken

Op 1 maart 2023 moet de RES 2.0 gereed zijn. De RES 1.0 richt zich, naar opdracht vanuit het rijk, vrijwel uitsluitend op duurzame energieopwekking. De energietransitie omvat echter ook de besparingsopgave. Door de opwekkingsopgave en de besparingsopgave in samenhang met elkaar te bezien in plaats van als losse onderdelen creëren we een samenhangende regionale strategie op de gehele energietransitie. In een nieuw Akkoord van Groenlo kunnen we hier

afspraken over maken. In de RES 2.0 zal dit samenkomen.

Mogelijke vragen

1.2.1. Is een regionaal bod van 1,35 TWh niet te hoog of te laag?

1,35 TWh komt overeen met de berekeningen zoals opgenomen in de Regionale Uitvoeringsagenda Duurzame Energie Achterhoek uit 2016. Ten behoeve van de concept-RES is opnieuw gekeken naar de hoeveelheid elektriciteit die moet worden opgewekt om de Achterhoek energieneutraal te maken. Uit die hernieuwde berekeningen blijkt dat in een volledig energie neutrale Achterhoek veel meer elektriciteit moet worden opgewekt dan 1,35 TWh. Belangrijke reden voor dit verschil is dat bij de Regionale Uitvoeringsagenda alleen is gekeken naar de gebouwde omgeving, terwijl bijvoorbeeld de volledige elektrificatie van de transportsector niet in beeld was. Ook blijkt de energiebesparing minder dan is ingeschat, onder andere door economische ontwikkeling, en levert biomassa een veel geringere bijdrage. 1,35 TWh is daarmee voor dit moment een reële bijdrage aan de landelijke opgave en zeker niet te hoog.

1.2.2. Waarom zijn windmolens onderdeel van de regionale energiestrategie van de Achterhoek?

Het Rijk zet zelf vooral in op windenergie op zee. In het klimaatakkoord is afgesproken om in 2030 84 TWh hernieuwbare elektriciteit te produceren uit wind en zon. 60% daarvan (49 TWh) komt op zee en 40% (35 TWh) op land. De 35 TWh op land is niet verder uitgesplitst in wind en zon. De regio's mogen hier zelf over beslissen. Vanuit het oogpunt van systeemefficiëntie is het van belang om productie en verbruik zo dicht mogelijk bij elkaar te realiseren en ook op regionale en lokale schaal te streven naar een optimale verhouding tussen zon en wind.

1.2.3. Kunnen we niet alles met zon doen? Of alles met wind?

Wind en zon zijn niet uitwisselbaar. Wind en zon vullen elkaar over de dag en over het jaar goed aan. Als de zon 's nachts onder is kan het wel waaien. Harde wind gaat veelal gepaard met bewolking. Windstil weer is vaak zonnig. In het winterhalfjaar staat de zon minder lang aan de hemel, terwijl het in dat jaargetijde gemiddeld wat harder waait. Door wind en zon te combineren neemt de stabiliteit van het netwerk toe. De bedrijfstijd van een windturbine in een jaar is ongeveer 3500 uur, die van zonnepanelen ongeveer 950 uur. De energie-infrastructuur wordt bij windmolens dus ruim drie keer zo goed benut als bij zonnepanelen. Andersom geformuleerd: windenergie levert met dezelfde infrastructuur meer dan drie keer zoveel energie op tegen ongeveer dezelfde kosten. Deze kosten komen voor rekening van de energiegebruiker. Een indicatie van de kosten voor de 1,0 TWh die in de Achterhoek moet worden opgewekt door zon op land en wind kan dit illustreren:

- Alleen zon op land: € 330 mln.
- Alleen wind: € 90 mln.
- Wind en zon op land gecombineerd: € 70 mln.

1.2. Zijn er andere energiebronnen dan wind en zon?

Snelheid is geboden. De klimaatverandering gaat sneller dan verwacht en voorspeld is tijdens het afsluiten van het klimaatakkoord in Parijs. De uitstoot van CO₂ moet daarom met spoed worden gereduceerd. Daarom wordt voor de korte termijn gekozen voor bewezen productietechnieken die direct een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de energieproductie. Andere technieken, zoals thermische energie uit afvalwater of uit oppervlaktewater (TEO/TEA) of kernenergie staan nog in de kinderschoenen of duren te lang om te realiseren. Opslagtechnieken voor elektriciteit, zoals waterstof, zijn nog in ontwikkeling en alleen van invloed op de energiedistributie en niet op de productie.

1.5. Kunnen we niet nóg meer doen met zon op dak?

Een conservatieve schatting van de maximale realistische potentie voor grootschalig zon op dak bedraagt 0,49 TWh. In de RES is een doelstelling opgenomen om in 2030 0,35 TWh gerealiseerd te hebben. Dat is ruim 70% van het potentieel, en 2,5 keer zoveel als we nu gerealiseerd hebben, inclusief pijplijn.

De realisatie van zon op dak kent behoorlijk wat obstakels. Naast de uitdagingen die Liander heeft op het gebied van versterking van het netwerk hebben we ook te maken met heel veel verschillende eigenaren, dakconstructies, investeringsbeslissingen, belangen van bouwverzekeraars enzovoort. Om alleen al de doelstelling van 0,35 TWh te behalen, zullen we een gezamenlijke strategie moeten ontwikkelen waarbij naar verwachting ook meer middelen en menskracht nodig zijn.

